

Nikola Parov svéd népi hangszere

2017. május 13. | Írta: Nagy György

Nem könnyű idetalálni: egy zsákfalu utolsó utcájában, az utolsó házban él. Fiatalon sokáig bent lakott Pest szívében, a Nagymező utcában, de egy idő után elege lett, és elmenekült a városból. Nagykovácsiban vett egy öreg parasztházat, felújította, ám mire kész lett a ház, a faluban is megjelentek a terepjárós, aranyláncos figurák, felvásárolták a falut, szinte tömegnyomor lett; akkor vett a falu szélén egy telket, és épített rá egy házat. Ide már senki nem jön utána...

Nikola Parov
Fotó: Draskovics Adám

A falakon sok festmény, portrék, képek hangszerekről. A pesti lakását időről időre odaadta egy-egy festőismerősének, akik műteremnek használták néhány hónapig, aztán odébbálltak. Amikor a negyedik vagy ötödik beköltözött, felhívta őt, hogy 'te, nem akarod elvinni a képeidet?' Nem értette, milyen képekről van szó. Aztán kiderült, hogy minden festő otthagytott neki egy-egy képet 'laktér' gyanánt; így ma már egészen szép kis kortárs gyűjteménye van...

Az apai nagyapja népzeneész volt Bulgáriában, ő adott a kezébe először hangszert. Tízéves koráig Bulgáriában élt, aztán a családban a két kultúra nem bírta elviselni egymást, és a magyar mamájával hazaköltözött Pestre. Zongorázni és csellózni tanult, meg persze gitározott is, mint akkoriban minden normális kamasz. De nem lett belőle beatzenész: a hiúsága mellett az önkritikája is erős volt, és ösztönösen megérezte, hogy hová nem nyúlhat. Hogy abban a műfajban vannak egészen kiváló zenészek, és nem turkálhat olyan helyeken, ahol nem ő a legjobb.

A táncmozgalom terelte a népzene irányába, és már húszévesen létrehozta első zenekarát, a Zsarátnokot. De talán éppen a balkáni gyökerei miatt hamarosan kitágította a magyar népzenei kereteket, és valamiféle 'közép-kelet-európai misung' lett a dologból. Ez nem volt nehéz, hiszen már eleve a magyar népzene sem homogén, mondja.

A nyolcvanas években ezek előtt a népzeneszerűséget játszó zenekarok előtt kinyílt a világ. Külföldi fesztiválokra mehettek, és az egyik ilyen úton ismerkedett meg egy Andy Erwin nevű zenésszel, aki összehozta őt a Michael Flatley által fémjelzett *Riverdance* című 'ír szteptánc-őrülettel': Zenekari tagként az ő dolga volt a kelet-európai ízt hozzátenni az ír zenéhez, és hét éven át heti nyolc fellépéssel járta a világot.

Nagyon komoly iskola volt. Megtanulta, hogy nem feltétlenül ő áll középen; és mindenekelőtt kintről jól látta, hogy odahaza miért haldoklik a táncházmozgalom, a népdaléneklés – egyszerűen nem volt rá kereslet. Sebő Ferencékkel észrevették, hogy itthon megállt ez az egész ügy. Már kevés a kettőt jobbra, kettőt balra. Erre a kilencvenes évek közönsége nem jön be, csak egy szűk réteg.

És akkor elkezdték a hazai zenészeket és táncosokat kirángatni a céltalan, úgymond hagyományörzésből. Eleinte kapott hideget-meleget, hogy megbecsteleníti a népzeneét. Pedig szerinte a hagyomány olyasmi, amit nem őrizgetni kell a poros archívumok polcain, hanem életet lehelni belé, hogy az emberek megkedveljék – és akkor ők is elkezdenek érdeklődni a gyökerek iránt.

A lemezborítókön számtalan hangszer van a neve mellé írva: a zongora, a cselló, a harmonika és a klarinét mellett ott vannak az egzotikus húros hangszerek, mint a gadulka, a buzuki és a fúvósok: a gajda, a kaval... Mindent meg lehet tanulni, mondja, ha az embernek van manuális tehetsége a hangszerkezeléshez; utána már csak idő kérdése, hogy melyik hangszerezen meddig jut el. Nincs is köztük állandó kedvence: valójában egyikén sem játszik tökéletesen. Az adott feladathoz választ mindig hangszert, és a szükséges elemeket kitartóan gyakorolja.

Egy bizonyos idő után annyiféle instrumentumon játszott, hogy amolyan zenebohócnak érezte magát – de visszavett a csapodárságból, ma már csak 4-5 hangszert használ a színpadon. Mindig a repertoár határozza meg, hogy aznap este melyik a kedvence.

Most például egy svéd népi hangszer, a *nyckel harpa*, ami valójában egy 16 húros, 37 billentyűs hegedű, rokona a tekerőlantnak. *'Ez annyira megtetszett nekem, hogy az általam használt darabot én magam készítettem!'* – mondja nem kis büszkeséggel. Egy ilyen hangszer megismeréséhez sok-sok éjszaka, kitartás, makacsság kell.

'Éz a természetemtől nem is áll távol: nagyon csóró családban nőttem fel, és talán ez is volt az oka az örökös kompenzálásnak. Az egóm már gyerekként is roppant erős volt. De mára sokkal simulékonyabb lettem. Ötvenhat éves vagyok, a hajlíthatatlanságom »kisülései« alábbhagytak, és megtanultam figyelni másokra. Az ilyen embernek katartikus felismerés az, hogy a másíknak talán igaza van... Olyan volt, mint egy villámcsapás. És elkezdtem érezni, hogy ez jó! Ma már könnyedén tudok feladni dolgokat és újakat elkezdni. Sőt, ez megjelenik a zenémben is. A régebbi szerzeményeimben még benne van az ellentmondást nem tűrés – én legalábbis hallom. Lehet, hogy másnak ez nem ekkora ügy, de számomra hatalmas eredmény, hogy elértem!'

Forrás: <http://ridikulmagazin.hu/cikk-nikola-parov-sved-nepi-hangszere.htm>